

Campus Obert

**CUESTIONES DE
ACTUALIDAD
DESDE LA
ÓPTICA DE
EXPERTOS
UNIVERSITARIOS**

COORDINACIÓN

Sebastià Serra i
Busquets

Antoni Vives
Reus

Rafel Puigserver
Pou (CEDOC-UIB)

► TEMA

Teatre com a reflex de la societat

La cultura en general, i les arts escèniques en particular, han estat sempre sensibles a la realitat que els envolta, i amb més o menys intensitat, ha quedat reflectida en les obres. El teatre català de finals del s. XIX és una bona mostra de com els autors reflectien el debat social en els seus textos.

L'impacte del tombant de segle en el teatre català

♦ Joan Tomàs Martínez Grimalt *

El significat del tombant de segle és rellevant, com a comú denominador, d'una crisi aguda, almenys en l'àmbit hispànic, del sistema polític de la Restauració i del model d'organització territorial i, al mateix temps, d'un canvi substancial en l'estructura social, tant pel que fa a la irrupció de les classes mitjanes

professionals, com pel que fa a la diversificació de les classes treballadores.

Aquestes profundes transformacions també es deixaren sentir en el món del teatre, especialment en el teatre català, on es produïren un conjunt de debats teòrics vinculats amb l'eclosió del conflicte social com a material teatral i literari. Darrere d'aquests debats s'hi sentia bategar un discurs ideològic que, independentment de les famílies polítiques, feia referència a un estat

de coses present i real en el qual el "problema obrer" va anar agafant protagonisme al mateix temps que es desplegava el modernisme.

Així doncs, el conflicte social va passar de ser un tema poc cultivat en els escenaris durant els primers anys del darrer decenni del segle XIX fins a esdevenir una autèntica "moda" intel·lectual. Un clíxe teatral pels autors modernistes i per als joves literats que, entorn dels primers anys del nou segle, miraven de fer-se un lloc en l'escena catalana. Ara bé, aquesta "moda" no fou privativa dels escriptors més militants i propers al moviment obrer, un Felip Cortiella o un Jaume Brossa, si-

nó que fou una circumstància transversal i excepcional que incorporà bona part dels creadors, fins i tot alguns pròcers tan allunyats de l'obrerisme com ara Joan Maragall, Raimon Casellas o Santiago Rusiñol. Aquest procés es desenvolupà paral·lelament a un intent de renovació del

repertori dramàtic, en sintonia amb els nous models europeus vinculats al realisme i al simbolisme que feien fortuna als teatres d'avantguarda parisencs (Ibsen, Hauptmann o Maeterlinck) i que s'expandirien per Europa.

* Doctor en Filologia Catalana per la UAB i investigador en arts escèniques

► TEMA

Cultura portuguesa

Como cada año, el Servei d'Activitats Culturals de la UIB y el Instituto Camões de Cooperación y de Lengua de Portugal, organizan las Jornadas de Cultura Portuguesa. Las conferencias de esta sexta edición, se podrán realizar en el edificio sa Riera durante todo el curso académico.

João Tordo y la nueva narrativa portuguesa

♦ Maria de Lourdes Dos Anjos Marqués Pereira *

Recientemente, a propósito de la inauguración de las VI Jornadas de Cultura Portuguesa, hemos recibido en Palma, en la UIB, a João Tordo (Lisboa 1975). Su visita, además de permitirnos enseñarle un poco de nuestra ciudad, nos dio la

oportunidad de hablar de su obra que, en el dominio de la ficción, consta ya de ocho libros y varios cuentos en antologías. Un interesante trabajo reconocido por el público y por la crítica, y donde el autor viene edificando un universo ficcional muy peculiar y fuertemente seductor para el lector, arrastrándole por una serie de historias, asentadas en una estructura narrativa renovada, y cargadas de personajes y escenarios, simultáneamente

te propios y universales como Toronto, Londres, Budapest o Santiago de Compostela.

Sin desvelar totalmente el proceso de seducción, que solo el lector de sus libros podrá descubrir, percibimos como, junto con autores como Valter Hugo Mãe, J. L. Peixoto, Possidónio Cachapa (que nos han visitado antes o que lo harán próximamente), G. M. Tavares o Afonso Cruz, João Tordo es artífice de la construcción de una nueva narrativa portuguesa que viene a colmar un vacío impuesto por una muy

peculiar transición política y cultural. João Tordo pone de manifiesto el modo como esa labor está delineada por un patrón de modernidad, mediante la selección de nuevos caminos narrativos, evocando otras expresiones artísticas, abriéndose a una cosmogonía más cosmopolita, pero sin ocultar los vínculos dejados por las generaciones anteriores. Bajo la estela dejada por Cardoso Pires o Saramago, entre otros, y una vez trabajada la pertinente cuestión de una identidad propia, como es la portuguesa (de que son ejemplos João de Melo o Lídia Jorge), es evidente que de la mano de un autor como João Tordo la literatura Portuguesa prosigue firmemente su camino atenta a una nueva realidad y una nueva identidad, cada vez más universal.

* Profesora del departamento de Filología Española, Moderna i Clásica (UIB)

► TEMA

La situació del PSOE

Arran del Congrés de Suresnes (1974) naixia el Partit Socialista Obrer Espanyol que coneixem. Quatre dècades després, aquest partit polític torna a viure un moment crític.

El PSOE, 40 anys després de Suresnes

♦ Juan Pedro Bover Sánchez *

Durant els darrers dies el PSOE ha commemorat el quarantè aniversari del Congrés de Suresnes. Aquest, que va ser el darrer que els socialistes van convocar fora d'Espanya a causa de l'exili, va significar per al partit no sols un relliu generacional –es confirmava que l'històric Rodolfo Llopis perdria

la secretaria general en favor del jove Felipe González– sinó també la victòria final dels grups de l'interior d'Espanya front els exiliats. El resultat va ser l'arribada al poder de l'equip dels sevillans –González i Alfonso Guerra– i un viratge, més formal que real, a l'esquerra.

A partir d'aquest moment, el PSOE va realitzar una enorme tasca d'autopromoció la qual tenia com a objectiu que el seu fos el partit que liderés l'esquerra espanyola després de la dictadura. Sens dubte,

l'ajut dels seus companys socialistes europeus va jugar un paper fonamental en aquest sentit. Finalment, ho va aconseguir quan a les eleccions de 1977 va quedar com a segona força política després d'UCD, molt per davant dels comunistes de Carrillo.

Quaranta anys després, el PSOE torna a viure un moment de crisi.

La irrupció de Podemos, després d'un greu desgast socialista, està posant en entredit la seva posició. El partit, curiosament, ha optat per respondre d'una manera similar: recanvi generacional –sortida de Rubalcaba i arribada del jove Pedro Sánchez– i gir a l'esquerra –encara no sabem ben bé si tindrà efectes pràctics o no–.

Ara la incògnita és: perdrà el PSOE el lideratge del progressisme espanyol quatre dècades després de començar a guanyar-lo? O podrà Sánchez, tal com va fer Felipe González, superar les dificultats i convertir-se en el nou factòtum de l'esquerra? La resposta encara no la sabem, però no queda molt per resoldre-ho: mig any per a les municipals i autonòmiques i un per a les generals. Serà, una vegada més, el que els ciutadans vulguin.

* Màster en Història contemporània i doctorand per la UCM.